

լիք Պեկե Ծատուրեան : Պատմաբանութիւն ի վերայ դիպումսն մերոյ պատանելոյ ի Գաւրեմ քաղաք վասն բողոքութեան կրօնի , տունայ ի Պ. Յակոբայ Շանան Ջրպետեան . . . : Ընդհ. ծանօթութիւն ի վերայ աշխարհին Պարսից , շարադրեայ գաղղ. լեզուա ի Պ. Լուդովիկոս Լանկլետեան , բարգմանեայ ի նայ բարբառ. ի Պ. Շանան Ջրպետեան , արքայական վարժապետ նայկ. լեզուի բագաւորական Գրաստան , անդամ արքայական Համալսարանին Հնագիտաց Գաղղիոյ են . » : Իսկ 1850 ին Բարիզի Ազգ. տպարանէն լոյս ընծայուած է **Ալփոնսոսի Լամաութիւնեայ ի Կիսանդրիին իւր Բերուած առ կոմսն ԳՕսսէ** (ըզգմ. Հ. Գարր. Այվազովսքի) :

241. **Տ. Տիւրքե** : Ֆրանսացիին տպարանէն նրատարակուած են **Նոր Կտակարան** (1825 , իսկ 1828 ին՝ Բ. տիպ , ու նոյն տարին աշխարհարարն ալ) :

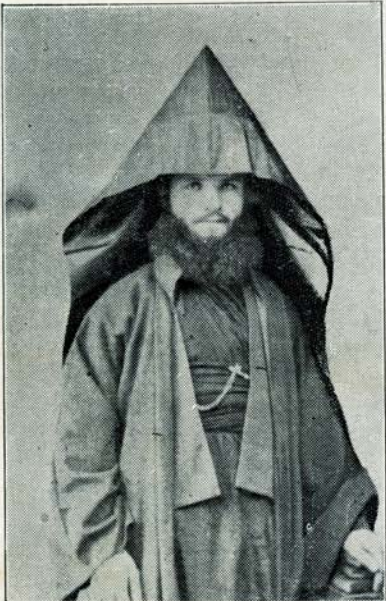
242. **Շիլլեր** — Տպած է **Պատմութեանագիր** (1852) , **Առաջնորդ Հայերեն և Գաղղիերեն գրուցարարեան** (1855) :

243. **Պիլիքով Պեմիլի** : տպագրիչը Բարիզ ունեցած իր տպարանին մէջ Մետրուպոլիտան տառ. ջուռեր : Ճ. Արամեանի շարած մեկ գիրքը « Խորհրդածութիւնք յաղագս քրիստոնէական նաւատոյ » տպագրած է միայն 1854 ին :

105. **Աննիկ Արամեան** + — Բարիզի մէջ իր սկզբնական փայլուն գործունէութիւնը [1854 - 62] տե՛ս 105^ր բուսմամար (Թուրքիոյ բամբին) :

244. **Է. Թիւնսո եւ Էնկ** — Կարդայ Վ.Է.Ե.Մ Ռէյֆֆէի մասին գրուածքը : 1857 ին տպած է **Հայեր** , նաև **Մեկրագործութիւնք՝ որպէս ուղից ճանապարհ** (Միմ. Մանիկեան = Միք. Նալբանտեան) , դարձեայ Կարապետ Վրդ. Շաննագարեանցի կողմէ շարուած մատենաները : — Իր տպարանը կը գտնուէր Ռասին փողոց , բիւ 26 :

245. **Արտուղեան Արք. Եաննազարեանց** — Ծնած է Համատան 14 Մայիս 1814 ին : Կովկաս անցնելով , ուսումնարանէ ուսումնարան՝ իր մտաւորական պաշարը կը ձօնացունէ : 1839 ին սարկաւազ կը ձեռնադրուի Էջմիածին ու կը կարգուի տեսուչ « Ժառանգաւորաց » ի : 1842 թ. արեղայ , իսկ տարի մը վերջ վարդապետ ձեռնադրուելով՝ առաջնորդ կ'ընտրուի Տարբի : 1849 ին կը գտնենք զինք ի Պոլիս , ուր քիչ առնենէ ամենուն համակրութիւնը կը շահի : Քարոզիչ Դարսիոյ , տպա Հասքեօյի : Խաւարամիտ ազգայիններ կը ջանան վարկաբեկել զինք՝ ազատ խօսողի համբաւէն զջարած , մինչեւ որ Պատրիարքարանի մէջ կը կազմուի հաւատարմանական ատեսան մը ուր Շաննագարեանց յայրանակը կը տանի : 1856 ին կը մեկնի ԲԱՐՍԷՂ , կ'առաջացունէ Քրեւ. լեզուն և նայ գաղութին (ի մասնաւորի Նուպար Բաշայի) օժանդակութեամբ՝ տարի մը վերջ կը հիմնէ տպարան մը ուրկէ լոյս ընծայած իր գիրքերը կ'ըլլան « Շար Հայ Պատմագրաց »ը , **Ղեւոնդ պատմագիր** , **Ասեփ. Տարօնցի** , **Աս. Օրբելեան** , **Տարեգիրք Սմբատայ սպարապետի (1859)** , **Վահրամ Բաբունի** , **Մովսէս Կաղանկալատացի** , **Թովմաս Մեծօրբցի** , **Հերժումն Գաւառց թղթոյ** (1862) և քանի մը դասագիրք : Առնցմէ Ա.ը Քրեւ.ի բարգմանելով կը նրատարակէ , նաև Հայոց Պատմութիւն մը , ջանալով իր ազգը եւրոպացոց ճանչցունել : Կսկսի բանախօսել Քրեւսերէն և լոյրջ յօդուածներով աշխատակցի սեղական թերթերու : 1862 ին կ'ընտրուի պատուակալ անդամ Ֆրես. Կաճառի Արձանագրու-

Վ. ՎՐԴ. ԵԱՀՆԱԶԱՐԵԱՆՑ
(Աննիկ լուսանկար ՏԻՐ. Ա. ԹԷՂԵԱՆԻ)

անդական թերթերու : 1862 ին կ'ընտրուի պատուակալ անդամ Ֆրես. Կաճառի Արձանագրու-